

กระทรวงอุตสาหกรรม Ministry of Industry

รายงานพิเศษเดือนมีนาคม ปี 2565

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการลงทุนเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ผ่านมุมมองขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD)

สำนักงานที่ปรึกษาด้านอุตสาหกรรม ประจำกรุงเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย

Office of Industrial Affairs

Royal Thai Embassy Vienna

Cottagegasse 48, 1180 Vienna, Austria

Tel: +43(1) 478 5205 Fax: +43(1) 478 2907

Email: thaiind.vienna@gmail.com

SCAN ME

ที่ปรึกษา

ดร. กนกวรรณ โกมลวีระเกตุ

อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายอุตสาหกรรม)

บรรณาธิการ

นางสาวปาริฉัตร เลขาจารกุล

สารบัญ

1) บทนำ.....	3
2) ความท้าทายและโอกาสของประเทศไทย.....	4
3) ประเด็นที่ประเทศไทยให้ความสำคัญ และเป้าหมายความมุ่งมั่นของประเทศไทยในเวทีนานาชาติเกี่ยวกับการเติบโตสีเขียว.....	6
4) แนวทางเชิงนโยบายในการส่งเสริมการลงทุนสีเขียวของประเทศไทย.....	14
5) แหล่งเงินทุนสำหรับการเติบโตสีเขียว	18
6) คำแนะนำเชิงนโยบายโดยองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD)	22
บรรณานุกรม	24

1) บทนำ

เนื่องจากปัจจุบันการเติบโตทางเศรษฐกิจ มิได้หวังเพียงแต่การเติบโตเฉพาะตัวเลขทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่มีอีกหลายปัจจัยที่ต้องนำมาคำนึงร่วมด้วย ดังนั้น ในปัจจุบันทั่วโลกจึงตื่นตัวกับแนวทางการเติบโตที่เรียกว่า “Green Growth” หรือ “การเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” หรือเรียกกันอีกอย่างว่า “การเติบโตสีเขียว” โดยหากอ้างอิงจากคำนิยามขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD) หมายถึง การเติบโตและพัฒนาทางเศรษฐกิจ ที่ยังมั่นใจได้ว่าธรรมชาติยังคงสามารถจัดสรรทรัพยากรและบริการด้านสิ่งแวดล้อมในการให้ความเป็นอยู่ที่ดีแก่เราได้ต่อไป ซึ่งต้องอาศัยการลงทุนและนวัตกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่เป้าหมายการเติบโตที่ยั่งยืน และการเติบโตนี้也将มีความยืดหยุ่นต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ในระดับโลกได้ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศหรือโรคระบาด

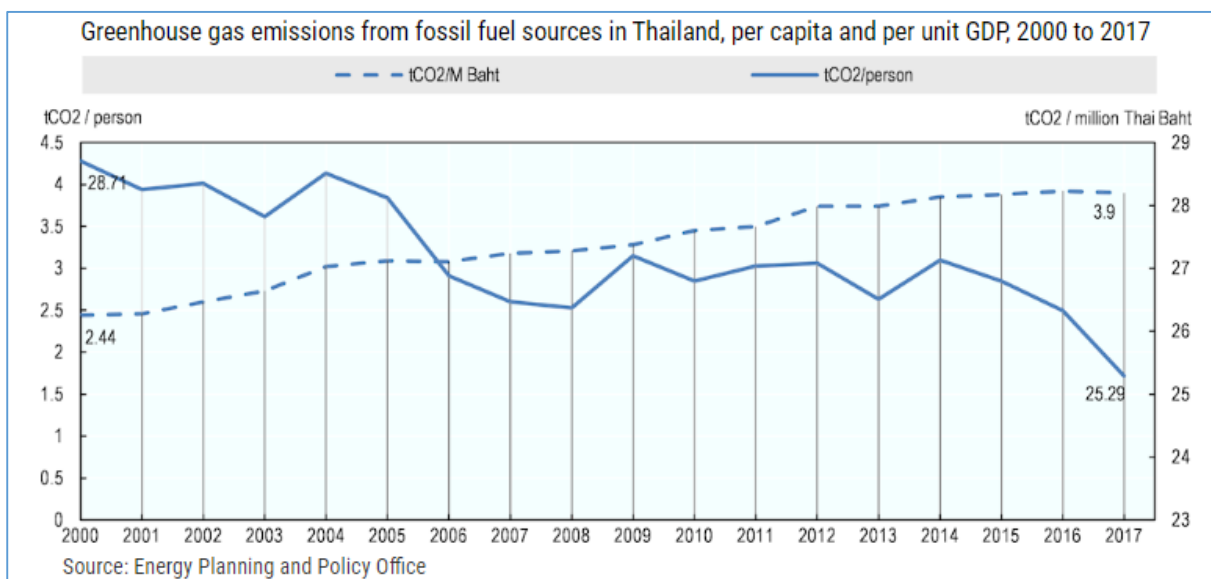
ปัจจุบันประเทศไทยเองก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเติบโตสีเขียวเช่นกัน เนื่องจากในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา การเติบโตและการพัฒนาของเศรษฐกิจของไทยต้องแลกมากับสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลงทั้งทางน้ำและทางอากาศ ซึ่งมาจากการใช้ทรัพยากรที่ไม่ยั่งยืนและไม่ได้รับการตรวจสอบอย่างโปร่งใส ดังนั้น การเติบโตสีเขียว หรือการลงทุนสีเขียว หรือการลงทุนเพื่อสิ่งแวดล้อม จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่วิสัยทัศน์ “ไทยแลนด์ 4.0” ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจและสังคมหลังการระบาดของโควิด-19 โดยการเปลี่ยนผ่านระบบเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่ระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีผ่านโมเดลเศรษฐกิจใหม่ คือ เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy) หรือ BCG Model ที่กำหนดให้การเติบโตสีเขียวเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในรายงานพิเศษเล่มนี้ จะแสดงมุมมองขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ต่อกรอบนโยบายของประเทศไทยในการส่งเสริมการลงทุนเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผ่านการนำเสนอข้อมูลภาพรวมในปัจจุบันและความคืบหน้าในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการลงทุนสีเขียว การทบทวนกรอบนโยบายปัจจุบันที่สนับสนุนการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจที่ปล่อยมลพิษต่ำ และยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ การดำเนินการในปัจจุบันเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคเอกชนในการขยายการลงทุนในพลังงานหมุนเวียน และเน้นย้ำถึงการจัดหาเงินทุนเพื่อโครงการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศ รวมถึงเรื่องราวความสำเร็จระดับภูมิภาคในการส่งเสริมการลงทุนภาคเอกชนสำหรับพลังงานหมุนเวียน และการใช้การคลังสาธารณะอย่างมีกลยุทธ์ในการระดมเงินทุนเชิงพาณิชย์เพื่อการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2) ความท้าทายและโอกาสของประเทศไทย

จากการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้ความยากจนในประเทศลดน้อยลง และมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มขึ้นทำให้เกิดการขยายตัวของเมือง การเติบโตทางภาคอุตสาหกรรม และการพัฒนาโครงสร้างต่าง ๆ แต่ก็มีการใช้ทรัพยากรอย่างไม่ยั่งยืนและนำมาซึ่งต้นทุนและปัญหาทางสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เช่น มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ (PM2.5, PM10 และ โอโซนที่มาจากภาคการขนส่ง การก่อสร้างอาคาร อุตสาหกรรม รวมไปถึงไฟฟ้าและการเผาไหม้ทางการเกษตร) ปัญหาปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นและขาดการจัดการที่เหมาะสม (ขยะมูลฝอยและขยะพลาสติก) รวมถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศ เช่น การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ (การสูญพันธุ์ของสปีชีส์หลายชนิดที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน การค้าสัตว์ป่าอย่างผิดกฎหมาย และจากมลพิษที่เกิดขึ้น)

บรรดาประเทศในกลุ่มอาเซียน ประเทศไทยนับว่าเป็นประเทศที่มีความเสี่ยงต่อผลกระทบการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพภูมิอากาศที่สูงมาก และเป็นหนึ่งในสิบประเทศของโลกที่จะได้รับผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศที่รุนแรง (Global Climate Risk Index) ทั้งการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิและปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปีและการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล ถึงแม้ว่าจะมีความพยายามในการปลูกป่าเพิ่มเติมหรือเพิ่มการดูดซับคาร์บอน แต่ก็พบว่าประเทศไทยมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเพิ่มขึ้น เนื่องมาจากการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน โดยในระหว่างปี พ.ศ. 2543 - 2561 มีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เพิ่มขึ้นเกือบ 60% (รูปที่ 1) เมื่อคำนึงถึงผลกระทบเหล่านี้แล้ว การลงทุนเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จึงควรมีความสำคัญลำดับต้น ๆ สำหรับการลงทุนของภาครัฐ

รูปที่ 1 ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากเชื้อเพลิงฟอสซิลในประเทศไทยต่อประชากร

รัฐบาลไทยได้จัดทำ “ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี” เพื่อเป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ผ่านโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจ “Thailand 4.0 หรือ ไทยแลนด์ 4.0 ที่ปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่ “Value-Based Economy” หรือเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี ดังนั้น การเติบโตและการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยลดการใช้ทรัพยากรอย่างไม่ยั่งยืน และลดมลพิษที่เกิดขึ้น รวมถึงการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จะเป็นกุญแจสำคัญไปสู่วิสัยทัศน์ดังกล่าว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) เป็นโครงการสำคัญ (flagship project) ภายใต้โมเดลไทยแลนด์ 4.0 แต่ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายเกี่ยวกับการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานที่ยังไม่เพียงพอ จากข้อมูลของ Oxford Economics (2017) รายงานว่าปริมาณการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานที่ประเทศต้องการอยู่ที่ประมาณ 494 พันล้านดอลลาร์สหรัฐสำหรับปี พ.ศ. 2559 ถึง 2583 แต่ระดับการลงทุนในปัจจุบันยังขาดไปราว 100 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ดังนั้น จึงต้องมีเพิ่มการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทั้งจากภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ที่มา : <https://asia-research.net/wp-content/uploads/2018/09/Thailand-4.0.jpg>

สำหรับโอกาสในการลงทุนสีเขียวก็ยังมีอยู่อีกหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการลดมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร หรือแม้แต่การจัดการทุนทรัพยากรธรรมชาติ (natural capital) ทั้งหมดนี้ที่ให้ออกสาในการลงทุน ตัวอย่างเช่น พลังงานหมุนเวียนได้รับความสนใจอย่างมากจากนักลงทุนเอกชนในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะการผลิตไฟฟ้าจากแหล่งพลังงานหมุนเวียน เช่น ลม พลังงานแสงอาทิตย์ ชีวมวล เป็นต้น มีปริมาณเพิ่มขึ้นถึงสามเท่าในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา โดยเพิ่มขึ้นจาก 2,986 เมกะวัตต์ในปี พ.ศ. 2543 เป็น 10,410 เมกะวัตต์ในปี พ.ศ. 2561 (จากข้อมูลของ IRENA, 2019) และในภาคส่วนนี้ยังคงมีความต้องการในการขยายการลงทุนเพิ่มอีกกว่า 1.3 พันล้านดอลลาร์ต่อปีจนถึงปี พ.ศ. 2579 เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายด้านพลังงานหมุนเวียนตามที่รัฐบาลได้ตั้งไว้ในขณะเดียวกันการลงทุนด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในอาคารและอุตสาหกรรมก็เป็นอีกหนึ่งโอกาสการลงทุนเช่นกัน อันเนื่องมาจากแนวโน้มความต้องการใช้พลังงานที่เพิ่มขึ้น โดยภาคส่วนที่มีศักยภาพสูงสุดในการประหยัดพลังงาน ได้แก่ การขนส่งและอุตสาหกรรม

3) ประเด็นที่ประเทศไทยให้ความสำคัญ และเป้าหมายความมุ่งมั่นของประเทศไทยในเวที นานาชาติเกี่ยวกับการเติบโตสีเขียว

ความมุ่งมั่นของภาครัฐในการส่งเสริมการเติบโตสีเขียว ต้องมีกรอบนโยบายที่สอดคล้องกัน มีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีผลผูกพันทางกฎหมาย เพื่อส่งสัญญาณที่ชัดเจนให้กับนักลงทุนให้เห็นว่าทิศทางดังกล่าวเป็น กระแสหลักของการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะเป็นกุญแจสำคัญเพื่อสร้างความมั่นใจและดึงดูดนักลงทุนหรือ ภาคเอกชน โดยเฉพาะการลงทุนโครงสร้างที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ นอกจากนี้ กรอบนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและการเติบโตสีเขียวต้องมีความครอบคลุมและสอดคล้องกัน โดยบูรณาการ เป้าหมายและความทะเยอทะยานด้านสิ่งแวดล้อมเข้ากับแผนและนโยบายแต่ละภาคส่วนด้วย รวมไปถึงการมีส่วนร่วมและความมุ่งมั่นต่อความตกลงพหุภาคีทางด้านสิ่งแวดล้อม

การสะท้อนความสำคัญของการเติบโตสีเขียวในกรอบนโยบายและแผนต่าง ๆ ของประเทศไทย

ประเทศไทยได้สะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับการเติบโตสีเขียวในกรอบนโยบายและแผนต่าง ๆ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ภายใต้สโลแกนว่า "มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" เพื่อพัฒนาไปสู่ วิสัยทัศน์ "ไทยแลนด์ 4.0" โดยปรับเปลี่ยนจากอุตสาหกรรมหนักและเบาไปสู่อุตสาหกรรม เชิงนวัตกรรมและเทคโนโลยี ได้สะท้อนแนวคิดของการเติบโตสีเขียวไว้ในยุทธศาสตร์ฯ อย่างชัดเจน และกำหนดให้การส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นหนึ่งในวัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์ฯ ด้วยการส่งเสริมการพัฒนาคาร์บอนต่ำและเมืองอัจฉริยะ และโมเดลเศรษฐกิจ Bio-Circular-Green Economy หรือโมเดลเศรษฐกิจ BCG ที่เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม ใน 3 มิติไปพร้อมกัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio economy) มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้น การพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) คำนึงถึงการ นำวัสดุหรือทรัพยากรต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และทั้ง 2 เศรษฐกิจนี้ อยู่ภายใต้ เศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ต้องพัฒนา ควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลให้เกิดความมั่นคงและ ยั่งยืนไปพร้อมกัน โดยโมเดลเศรษฐกิจ BCG ได้มุ่งเน้นการเติบโตสีเขียวและความยั่งยืนทาง สิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจนบนหลักการ "เศรษฐกิจพอเพียง"
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กำหนดให้การเติบโตที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญของแผนฯ และมีความ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และหนึ่งในวัตถุประสงค์ของแผนฯ ได้ระบุอย่างชัดเจนว่า "เพื่อรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สามารถสนับสนุนการเติบโตที่

เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน" โดยเน้นย้ำประเด็นสำคัญ 4 ด้าน คือ

- 1) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ
- 2) การจัดการทรัพยากรน้ำ
- 3) การลดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมและการจัดการของเสีย และ
- 4) การบรรเทาผลกระทบและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ซึ่งเป้าหมายที่สำคัญในแผนฯ ครอบคลุมทั้งการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ การจัดการของเสียอย่างเหมาะสม การจัดการคุณภาพน้ำและคุณภาพอากาศ และการบรรเทาผลกระทบและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ นอกจากนี้ยังเน้นการส่งเสริมการลงทุนในภาคเอกชนและส่งเสริมธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

นอกจากนี้ การเติบโตสีเขียวยังขับเคลื่อนผ่านนโยบายและแผนอื่น ๆ เช่น นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560 – 2564 แผนขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน พ.ศ. 2560-2580 เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้จะมีกรอบนโยบายที่สอดคล้องกันเพื่อส่งเสริมการเติบโตสีเขียวและความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม แต่ยังคงจำเป็นต้องพิจารณาถึงความสอดคล้องของแผนและนโยบายการพัฒนาอื่นกับวัตถุประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบมากขึ้น เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อเป้าหมายทางสิ่งแวดล้อมได้ ตัวอย่างเช่น การมุ่งส่งเสริมให้เป็นเจ้าของรถยนต์นั้นอาจทำลายเป้าหมายความทะเยอทะยานในการลดมลพิษทางอากาศที่กำหนดในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 หรือการส่งเสริมโครงการใน EEC นั้น ควรกำหนดให้มีการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมหรือเกณฑ์ในการคัดกรองโครงการด้วยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เช่น สนับสนุนให้ใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์ใหม่แทนของใช้แล้วที่อาจก่อให้เกิดมลพิษได้

การกำหนดเป้าหมายความทะเยอทะยานด้านสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยและเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน

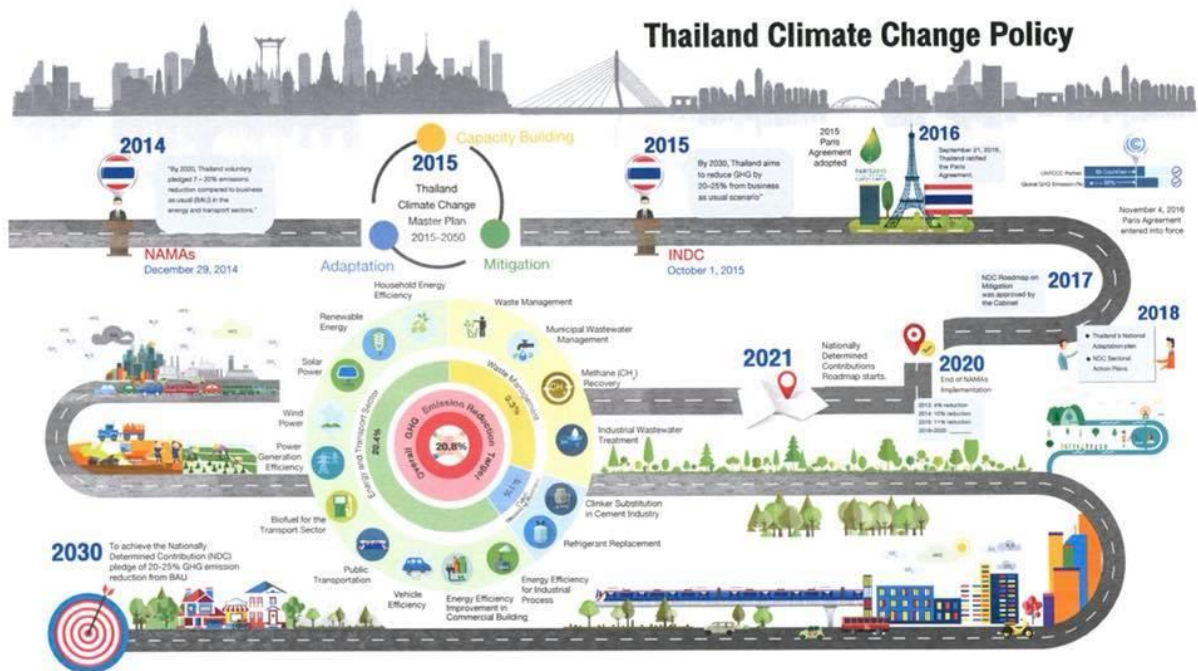
กรอบนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของไทยบรรจุในแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 ซึ่งได้ผนวกเข้ากับแผนชาติต่าง ๆ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนการปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ซึ่งมีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

เป้าหมายของประเทศไทย

- ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** ในปี พ.ศ. 2563 ประเทศไทยได้เสนอต่อ UNFCCC ต่อการมีส่วนร่วมของประเทศในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Intended Nationally Determined Contributions: INDC) ที่ 20% ภายในปี พ.ศ. 2573 หรือ 25% ภายในปี พ.ศ. 2573 หากได้รับการสนับสนุนระหว่างประเทศและการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เพียงพอ โดยดำเนินการผ่านแผนที่นำทางการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ ปี พ.ศ. 2564 – 2573 (Thailand's Nationally Determined

Contributions Roadmap on Mitigation 2021 – 2030) และแผนเฉพาะสำหรับภาคการขนส่ง พลังงาน ของเสีย และอุตสาหกรรม

- ด้านพลังงานหมุนเวียน มีเป้าหมายรวมในการเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนเป็น 30% ของการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย ภายในปี พ.ศ. 2579 และเพิ่มสัดส่วนกำลังการผลิตพลังงานหมุนเวียนเป็น 36% ภายในปี พ.ศ. 2580
- ด้านการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการใช้พลังงาน 30% ภายในปี พ.ศ. 2579 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2553

ที่มา : https://www.thaiembassy.ch/News_detail/190.html

โดยในตารางที่ 1 จะแสดงถึงเป้าหมายมาตรการบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียน ทั้งด้านสภาพภูมิอากาศ พลังงานหมุนเวียน และประสิทธิภาพการใช้พลังงาน

ตารางที่ 1 เป้าหมายมาตรการบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศในภูมิภาคอาเซียน

ประเทศ	มาตรการบรรเทาผลกระทบการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	พลังงานหมุนเวียน	ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน
ไทย	ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 20% ภายในปี 2573 หรือ 25% ภายในปี 2573 หากได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศ	เพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนเป็น 30% ของการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย ภายในปี พ.ศ. 2579 และเพิ่มสัดส่วนกำลังการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนเป็น 36% ภายในปี พ.ศ. 2580	ลดปริมาณการใช้พลังงานลง (energy intensity) 30% ภายในปี พ.ศ. 2579 จาก พ.ศ. 2553 เป็นปีฐาน
กัมพูชา	ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 27% ภายในปี 2573 หากได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศ	เพิ่มกำลังการผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานน้ำเป็น 2,241 เมกะวัตต์ ภายในปี พ.ศ. 2563	-
อินโดนีเซีย	ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 26% ภายในปี 2563 และ 29% ภายในปี 2573 และ 41% หากได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศ	เพิ่มสัดส่วนพลังงานใหม่และหมุนเวียนเป็นแหล่งให้พลังงานหลัก 23% ภายในปี พ.ศ. 2568 และ 31% ภายในปี พ.ศ. 2593	ลดปริมาณการใช้พลังงาน (energy intensity) ลง 1% ทุกปีจนถึงปี พ.ศ. 2568
มาเลเซีย	ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (GHG intensity of GDP) 35% ภายในปี 2573 จาก พ.ศ. 2548 เป็นปีฐาน และ 45% หากได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศ	เพิ่มกำลังการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนเป็น 2,080 เมกะวัตต์ ภายในปี 2563 และ 4,000 เมกะวัตต์ภายใน พ.ศ. 2573	-
ฟิลิปปินส์	ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 70% ภายในปี 2573 หากได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศ	เพิ่มการติดตั้งการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนเป็น 15 กิกะวัตต์ ภายใน พ.ศ. 2573 จากปีฐาน พ.ศ. 2553	ลดปริมาณการใช้พลังงาน (energy intensity) ลง 40% ภายในปี พ.ศ. 2573 จาก พ.ศ. 2553 เป็นปีฐาน
เวียดนาม	ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 8% ภายในปี 2573 และ 25% หากได้รับการสนับสนุนจากต่างประเทศ	เพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนที่ไม่ใช่พลังงานน้ำเป็น 12.5% ภายในปี 2568 และ 21% ภายในปี 2573	เพิ่มการประหยัดพลังงานในภาคธุรกิจให้มากกว่า 10% ของการใช้พลังงานทั้งหมดภายใน พ.ศ. 2563

แหล่งที่มา: IEA, 2019 อ้างถึงใน OECD (2021), "Promoting investment for green growth", in OECD Investment Policy Reviews: Thailand, OECD Publishing, Paris. DOI:

<http://doi.org/10.1787/6091762f-en>

การใช้เครื่องมือการกำหนดราคาสามารถช่วยกำหนดราคามลพิษได้

เครื่องมือนโยบายการกำหนดราคา เช่น ภาษีสิ่งแวดล้อม เป็นกุญแจสำคัญในการส่งเสริมการเติบโตสีเขียว เนื่องจากสามารถใช้ในการขับเคลื่อนในวงกว้างเพื่อลดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม และให้สิ่งจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพ ส่งเสริมการลงทุนสีเขียว และส่งเสริมนวัตกรรม ซึ่งภาษีสิ่งแวดล้อมดังกล่าวช่วยให้ราคาตลาดได้สะท้อนถึงต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ผลิตและผู้บริโภคไปสู่การกระทำที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ภาษีสิ่งแวดล้อมได้ถูกนำมาใช้ทั่วไปในกลุ่มประเทศที่เป็นสมาชิกของ OECD และประมาณการว่ารายได้จากภาษีเหล่านี้โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 2% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ หรือ Gross Domestic Product (GDP)

สำหรับประเทศไทยก็ได้มีการพิจารณาถึงบทบาทของภาษีสิ่งแวดล้อมเช่นกัน แต่จนถึงปัจจุบันนี้ภาษีเหล่านี้ยังไม่ได้ถูกนำมาใช้ในวงกว้าง ในปี พ.ศ. 2554 กรมสรรพสามิตได้เสนอแนวทาง “ภาษีสีเขียว” (“green tax”) เพื่อใช้กำหนดภาษีตามหลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” หรือ Polluter Pays Principle (PPP) ซึ่งจะส่งเสริมให้อัตราภาษีขึ้นอยู่กับต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ประสิทธิภาพของเครื่องจักรหรือระดับการปล่อยมลพิษของรถยนต์ และล่าสุดก็ได้มีการกล่าวถึงความจำเป็นในการเก็บภาษีขยะอิเล็กทรอนิกส์เพื่อลดมลพิษอีกด้วย

Environmental law

Pollution pays principle

ที่มา : https://0.academia-photos.com/attachment_thumbnails/57561084/mini_magick20190110-691-1pqhgm8.png?1547168803

กลไกกำหนดราคาคาร์บอนต้องมีการขยายตัว

การใช้กลไกกำหนดราคาคาร์บอนเป็นช่องทางหลักของประเทศไทยในการส่งเสริมให้ภาคเอกชนลงทุนในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยประเทศไทยได้มีส่วนร่วมทั้งกลไกตลาดคาร์บอนระหว่างประเทศผ่านกลไกการพัฒนาที่สะอาด (Clean Development Mechanism: CDM) รวมถึงตลาดคาร์บอนระหว่างประเทศแบบสมัครใจด้วย นอกจากนี้ประเทศไทยเองก็ได้ริเริ่มจัดตั้งกลไกตลาดคาร์บอนขึ้นภายในประเทศเช่นกัน เป็นโครงการซื้อขายคาร์บอนโดยสมัครใจผ่านการจัดตั้งระบบเฝ้าระวัง ซึ่งมีการดำเนินโครงการนำร่องติดต่อกัน 2 ระยะในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2556 - 2559 โดยระยะแรกเริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 2557 ในภาคส่วนพลังงานและปิโตรเคมี และระยะที่สองเป็นการทดสอบการลงทะเบียนและแพลตฟอร์มการซื้อขาย โดยผลจากโครงการนำร่องดังกล่าวได้นำไปสู่การจัดทำแผนแม่บทและกรอบกฎหมายนำเสนอต่อรัฐบาลเพื่อพิจารณา

ที่มา : <https://thelawyer.africa/wp-content/uploads/2022/02/Polluter-Pays.jpeg>

โครงการชดเชยคาร์บอนเครดิตของประเทศไทย (Thailand Carbon Offsetting Program) จัดตั้งขึ้นเพื่อให้องค์กรและบุคคลทั่วไปสามารถซื้อคาร์บอนเครดิตจากตลาดคาร์บอนแบบสมัครใจมาชดเชยกับปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยออกมาจากกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ความสำเร็จในการทดสอบและพัฒนาตลาดคาร์บอนในประเทศไทยถือว่าเป็นไปได้ดี แม้ว่าแผนงานส่วนใหญ่จะยังอยู่ในขั้นเริ่มต้นและเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจก็ตาม สำหรับแนวทางการดำเนินการต่อไปต้องคำนึงถึงแนวทางล่าสุดภายใต้มาตรา 6 ของความตกลงปารีสด้วย ซึ่งความพยายามในการพัฒนากฎหมายและทำให้แผนดังกล่าวให้เป็นข้อบังคับจะเป็นกุญแจสำคัญในการขยายผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคส่วนที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูง

กรอบนโยบายสำหรับการปกป้องสิ่งแวดล้อม

ประเทศไทยมีระบบการกำกับดูแลสำหรับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการมากกว่าสี่ทศวรรษ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2561 กำหนดว่าในการลงทุนพัฒนาโครงการต้องมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) หรือการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (Environment and Health Impact Assessments: EHIA) ขึ้นอยู่กับประเภทและขนาดโครงการตามที่กฎหมายกำหนด แม้ว่าจะมีความท้าทายในการดำเนินการ โดยเฉพาะประเด็นการปฏิบัติตามมาตรการบรรเทาผลกระทบและการกำกับติดตามที่ระบุในรายงาน EIA รวมทั้งการเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำ EIA แต่ต่อมาก็ได้มีการปรับปรุงข้อกำหนดการกำกับติดตามสำหรับ EIA และ EHIA โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ได้เพิ่มบทบาทของหน่วยงานอนุญาตและสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดในการกำกับติดตามการปฏิบัติตามมาตรการบรรเทาผลกระทบที่ระบุในรายงาน EIA และหากเจ้าของโครงการไม่ส่งรายงานการติดตามผล EIA จะมีการเปรียบเทียบปรับ

นอกจากนี้ประเทศไทยยังได้มีการพัฒนากรอบการดำเนินงานสำหรับการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ซึ่งจะช่วยในการผนวกวัตถุประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งในระดับแผนงานและระดับนโยบาย ข้อจำกัดของกระบวนการ EIA ในการระบุผลกระทบสิ่งแวดล้อมสะสมจากหลายโครงการ หรือที่เกิดขึ้นจากการวางแผนพัฒนาในระดับภูมิภาค ได้เพิ่มความตระหนักถึงบทบาทของ SEA ในประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตามปัจจุบัน SEAs ยังไม่เป็นข้อบังคับทางกฎหมาย ถึงแม้ว่าสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้มีการร่างกฎหมาย SEA แล้วก็ตาม

ความมุ่งมั่นของประเทศไทยต่อการเติบโตสีเขียวในเวทีนานาชาติ

ประเทศไทยได้เข้าร่วมและให้สัตยาบันในความตกลงด้านสิ่งแวดล้อมพหุภาคีที่สำคัญต่าง ๆ (ตารางที่ 2) ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ทั้ง 3 อนุสัญญา คือ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity: CBD) ในปี พ.ศ. 2546 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UN Convention to Combat Desertification) ในปี พ.ศ. 2544 อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) ในปี พ.ศ. 2537 รวมถึงได้ให้สัตยาบันต่อความตกลงปารีสภายใต้ UNFCCC ในปี พ.ศ. 2559 และได้ยื่นข้อเสนอการมีส่วนร่วมของประเทศไทยในการลดก๊าซเรือนกระจก (Intended Nationally Determined Contribution) ต่อ UNFCCC ในปี พ.ศ. 2558 ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องปฏิบัติตามพันธกรณีหรือคำมั่นต่าง ๆ ที่ผูกพันตามความตกลงด้านสิ่งแวดล้อมเหล่านี้

ตารางที่ 2 ความตกลงพหุภาคีระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน

MEA	ปีที่ให้สัตยาบัน
ASEAN Agreement on the Conservation of Nature and Natural Resources	2540
ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution	2546
Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal	2540
Cartagena Protocol for Bio-safety	2548
Convention on Biological Diversity	2546
Convention on International Trade of Endangered Species of Wild Fauna and Flora	2526
Kyoto Protocol to UNFCCC	2545
Montreal Protocol on Substances that Depletes Ozone Layer	2532
Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair and Equitable Sharing of Benefits Arising from their Utilization to the CBD	2555*
Paris Agreement under UNFCCC	2559
Ramsar Convention on Wetlands	2541
Rotterdam Convention on the Prior Informed Consent Procedure for the certain Hazardous Chemicals and Pesticides in International Trade	2545
Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants	2548
UN Convention on the Law of the Sea	2554
UN Convention to Combat Desertification	2544
United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)	2537
Vienna Convention for the Protection of the Ozone Layer	2532

* ประเทศไทยได้ลงนามใน Nagoya Protocol ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 แต่การให้สัตยาบันยังอยู่ในกระบวนการ

แหล่งที่มา: <https://www.informeaa.org/en> อ้างถึงใน OECD (2021), "Promoting investment for green growth", in OECD Investment Policy Reviews: Thailand, OECD Publishing, Paris. DOI: <http://doi.org/10.1787/6091762f-en>

4) แนวทางเชิงนโยบายในการส่งเสริมการลงทุนสีเขียวของประเทศไทย

□ การส่งเสริมการลงทุนสำหรับอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนถือเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับนักลงทุนในธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับนักลงทุนธุรกิจประเภทอื่น ๆ ประเทศไทยให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนเพื่อส่งเสริมธุรกิจและโครงการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ และโครงการอื่นที่ "ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม" เพื่อให้มีเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นและช่วยปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น

การส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประหยัดพลังงานหรือใช้พลังงานทางเลือก เป็นหนึ่งในเป้าหมายของรัฐบาล ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment: BOI) ได้ส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมผ่านยุทธศาสตร์การส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2558 - 2564 ทั้งพลังงานหมุนเวียนและพลาสติกย่อยสลายได้ทางชีวภาพ (หรือ 'พลาสติกชีวภาพ') (ตารางที่ 3) สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนมีทั้งสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร เช่น การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลหรือภาษีนำเข้า และสิทธิประโยชน์ที่ไม่ใช่ภาษี เช่น การยกเว้นข้อจำกัดในการถือครองกรรมสิทธิ์ของนักลงทุนต่างประเทศ และการอนุญาตให้นำเข้าแรงงานต่างชาติที่มีทักษะ รวมทั้งการให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีเพิ่มเติม หากโครงการอยู่ในจังหวัดหรือพื้นที่อุตสาหกรรมที่กำหนด ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งการส่งเสริมการกระจายความเจริญและการพัฒนาอุตสาหกรรม

ตารางที่ 3 สิทธิประโยชน์ด้านการส่งเสริมการลงทุนธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

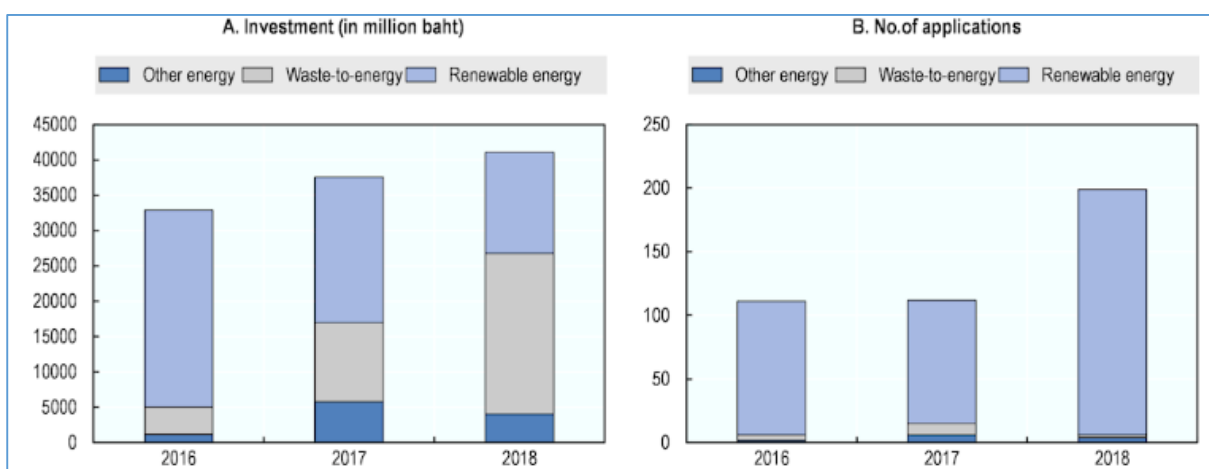
ภาคอุตสาหกรรม	ประเภทกิจกรรม	ผลประโยชน์ทางภาษี		ผลประโยชน์ที่ไม่ใช่ทางภาษี
		การยกเว้นภาษีนิติบุคคล	การยกเว้นภาษีนำเข้า	
พลังงานทางเลือก	แปลงขยะเป็นพลังงาน	8 ปี ไม่มีกำหนดเพดานจำนวนเงิน	ได้ทั้งเครื่องจักรใหม่และมือสอง	- ต่างชาติสามารถถือได้ - อนุญาตให้มีที่ดิน - อนุญาตให้นำเข้าแรงงานฝีมือ - อนุญาตให้นำเงินตราต่างประเทศออกนอกประเทศได้
	พลังงานทางเลือกอื่น ๆ (โซลาร์ ก๊าซชีวภาพ ลม ชีวมวล)	8 ปี โดยไม่เกินเงินลงทุน ที่ไม่รวมราคาที่ดินและเงินทุนหมุนเวียน	ได้ทั้งเครื่องจักรใหม่และมือสอง	
พลาสติกชีวภาพ	ผลิตโพลีเมอร์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	8 ปี โดยไม่เกินเงินลงทุน ที่ไม่รวมราคาที่ดินและเงินทุนหมุนเวียน	ได้ทั้งเครื่องจักรใหม่และมือสอง	- ต่างชาติสามารถถือได้ - อนุญาตให้มีที่ดิน - อนุญาตให้นำเข้าแรงงานฝีมือ - อนุญาตให้นำเงินตราต่างประเทศออกนอกประเทศได้
	ใช้โพลีเมอร์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในการผลิตสินค้า	5 ปี โดยไม่เกินเงินลงทุน ที่ไม่รวมราคาที่ดินและเงินทุนหมุนเวียน	ได้ทั้งเครื่องจักรใหม่และมือสอง	
	ผลิตภัณฑ์กระจกกระจาที่เคลือบด้วยพลาสติกชีวภาพ	3 ปี โดยไม่เกินเงินลงทุน ที่ไม่รวมราคาที่ดินและเงินทุนหมุนเวียน	ได้ทั้งเครื่องจักรใหม่และมือสอง	

แหล่งที่มา: BOI (2019) อ้างถึงใน OECD (2021), "Promoting investment for green growth", in OECD Investment Policy Reviews: Thailand, OECD Publishing, Paris. DOI: <http://doi.org/10.1787/6091762f-en>

นอกจากนี้ BOI ยังให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนแก่ธุรกิจและกิจการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่แล้ว ตัวอย่างเช่น โครงการหรือธุรกิจสามารถรับการยกเว้นภาษีนำเข้าสำหรับเครื่องจักรและยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นเวลา 3 ปี หากมีการลงทุนในการปรับปรุงกระบวนการเพื่อลดการใช้พลังงาน และเปลี่ยนไปใช้พลังงานหมุนเวียน หรือการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น ลดของเสียหรือน้ำเสีย และในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2562 - 2564 ธุรกิจต่าง ๆ ที่มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพลาสติกย่อยสลายได้ทางชีวภาพก็สามารถรับสิทธิประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีได้เช่นกัน

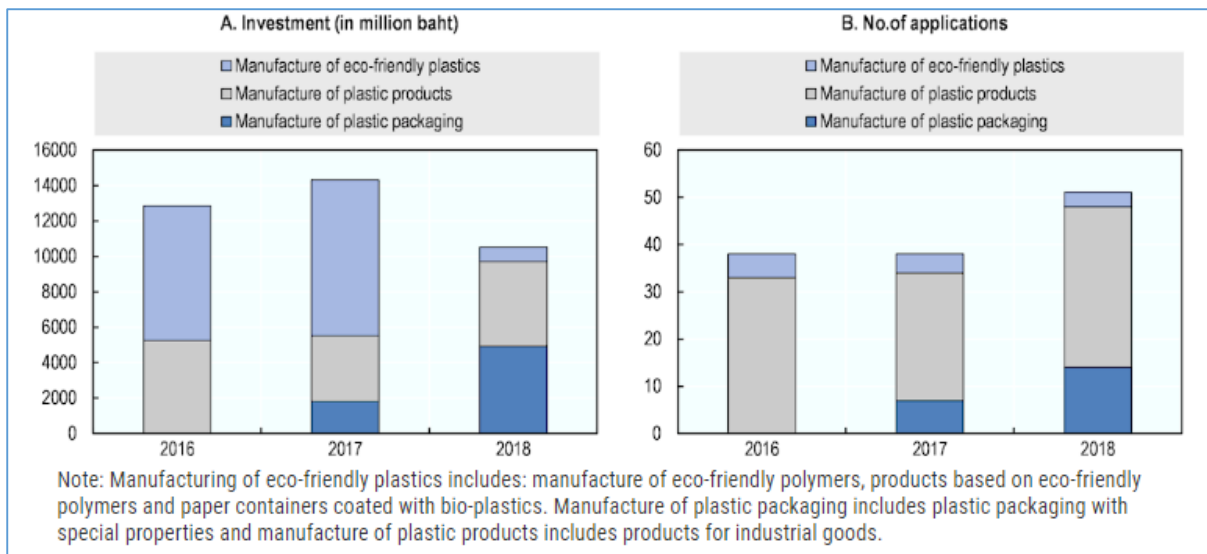
ส่วนสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนกับกิจการที่ "ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม" ในภาคเป้าหมายนั้น ยังคงมีคำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพโดยรวมในการช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างเช่น โครงการที่เกี่ยวกับพลังงานทดแทน ซึ่งรวมถึงถ่านหินสะอาดก็มีการเสนอให้สิทธิประโยชน์ที่คล้ายคลึงกันแม้ว่าจะน้อยกว่าพลังงานทดแทนประเภทอื่นก็ตาม เช่นเดียวกับพลาสติก พบว่า การผลิตพลาสติกชีวภาพจะได้รับสิทธิประโยชน์ที่ดีที่สุด อย่างไรก็ตาม พลาสติกและผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ทางชีวภาพก็สามารถรับสิทธิประโยชน์ที่คล้ายคลึงเช่นกัน

การใช้ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการลงทุนปี พ.ศ. 2558 - 2564 ควบคู่ไปกับนโยบายอื่น ๆ ได้ช่วยกระตุ้นการลงทุนทั้งพลังงานหมุนเวียนและพลาสติกย่อยสลายได้ทางชีวภาพ (รูปที่ 2 และ 3) อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีการลงทุนด้านการแปลงของเสียเป็นพลังงานและพลังงานหมุนเวียนเป็นจำนวนมากก็ตาม แต่พบว่าการลงทุนในพลังงานและพลาสติกที่ "ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม" เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะพลาสติกนั้น พบว่า มีการลงทุนกับพลาสติกที่ "ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม" สูงกว่าการลงทุนในการผลิตพลาสติกที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดังนั้น อาจต้องมีการทบทวนเกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนในภาคส่วนที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับภาคส่วนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และควรใช้เกณฑ์ด้านสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้นในการส่งเสริมการลงทุนในอนาคต รวมทั้งควรพิจารณาการให้สิทธิประโยชน์ตามต้นทุนมากขึ้นสำหรับภาคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วย

รูปที่ 2 จำนวนผู้ขอรับสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนและมูลค่าการลงทุนด้านพลังงานระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2561

(ที่มา: BOI อ้างถึงใน OECD (2021), "Promoting investment for green growth", in OECD Investment Policy Reviews: Thailand, OECD Publishing, Paris. DOI: <http://doi.org/10.1787/6091762f-en>)

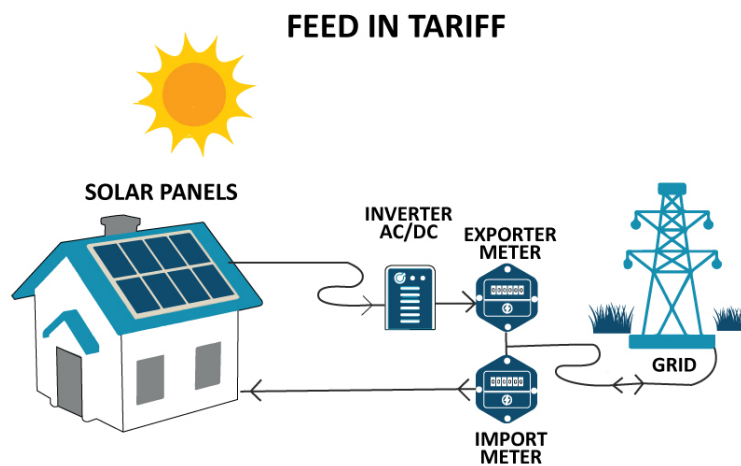
รูปที่ 3 จำนวนผู้ขอรับสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนและมูลค่าการลงทุนด้านพลาสติกระหว่างปี พ.ศ. 2559 - 2561

(ที่มา: BOI อ้างถึงใน OECD (2021), "Promoting investment for green growth", in OECD Investment Policy Reviews: Thailand, OECD Publishing, Paris. DOI: <http://doi.org/10.1787/6091762f-en>)

□ การส่งเสริมการลงทุนด้านพลังงานสะอาด

ประเทศไทยถือว่าประสบความสำเร็จอย่างมากในการส่งเสริมพลังงานหมุนเวียนในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ทั้งพลังงานหมุนเวียนจากแสงอาทิตย์ ลม และพลังงานจากแหล่งอื่น ๆ และสูงสุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นผลมาจากสัญญาที่แข็งแกร่งจากรัฐบาลควบคู่กับการใช้กลไกสนับสนุนทางการเงินผ่านมาตรการส่งเสริมการรับซื้อไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน และสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน โดยในปี พ.ศ. 2560 มีการผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานชีวมวลและของเสีย พลังงานแสงอาทิตย์ และลม คิดเป็น 8%, 7% และ 2% ของกำลังการผลิตไฟฟ้าตามลำดับ ปัจจัยสำคัญของความสำเร็จ คือ การประสานรวมนโยบายด้านพลังงานเข้ากับแผนบูรณาการพลังงานระยะยาว (Thailand Integrated Energy Blueprint) พ.ศ. 2558 - 2579 ซึ่งเชื่อมโยงแผนภาคพลังงานหลัก 5 แผนเข้าด้วยกัน ได้แก่ แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย แผนอนุรักษ์พลังงาน แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก แผนบริหารจัดการก๊าซธรรมชาติ และแผนบริหารจัดการน้ำมันเชื้อเพลิง รวมไปถึงกำหนดเป้าหมายด้านประสิทธิภาพการใช้พลังงาน (เพื่อลดปริมาณการใช้พลังงานลง 30% ภายในปี พ.ศ. 2579 จากระดับปี พ.ศ. 2553) และเป้าหมายด้านพลังงานหมุนเวียน ประเทศไทยมุ่งมั่นที่จะเพิ่มส่วนแบ่งของพลังงานหมุนเวียนเป็น 30% ของการใช้พลังงานภายในปี พ.ศ. 2579 และเพิ่มส่วนแบ่งกำลังการผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนเป็น 20% (ต่อมาในปี พ.ศ. 2562 ได้ปรับเพิ่มความทะเยอทะยานของเป้าหมายเป็น 33%) ภายในปี พ.ศ. 2580

นอกจากสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนด้านพลังงานทดแทนจาก BOI แล้ว ประเทศไทยยังได้ดำเนินโครงการเงินอุดหนุนต่าง ๆ เพื่อสร้างตลาดพลังงานหมุนเวียนในประเทศ โดยสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุนผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียน เริ่มจากในปี พ.ศ. 2550 ได้มีมาตรการส่วนเพิ่มราคารับซื้อไฟฟ้า หรือ ‘adder’ ซึ่งเป็นระบบการซื้อไฟฟ้าของภาครัฐจากผู้ผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนให้ได้รับส่วนเพิ่มจากค่าไฟฟ้าพื้นฐานทั่วไป และต่อมาในปี พ.ศ. 2557 ได้เปลี่ยนเป็นโครงการ Feed-in-Tariff (FiT) ที่กำหนดอัตราซื้อไฟฟ้าคงที่ตลอดอายุโครงการ และในปี พ.ศ. 2560 – 2561 เปลี่ยนรูปแบบเป็นการแข่งขันด้านราคาหรือประมูลการรับซื้อไฟฟ้า (FiT-Bidding) ซึ่งครอบคลุมพลังงานหมุนเวียนแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานน้ำ พลังงานลม โรงไฟฟ้าจากขยะ/ชีวมวล/ก๊าซชีวภาพ

ที่มา : <https://gosolarquotes.com.au/wp-content/uploads/2020/09/Feed-in-tariff-HOW-IT-WORKS.jpg>

นอกจากเป้าหมายความทะเยอทะยานที่เพิ่มขึ้นในด้านพลังงานหมุนเวียนแล้ว แผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทยยังมุ่งลดการพึ่งพ่าน้ำมันด้วย จากเดิมคาดการณ์ว่าจะมีการผลิตกระแสไฟฟ้าจากถ่านหินเพิ่มเป็น 12% ภายในปี พ.ศ. 2580 แต่เนื่องจากความกังวลประเด็นความมั่นคงด้านพลังงานที่ต้องนำเข้าถ่านหินจากต่างประเทศและการต่อต้านจากชุมชนสำหรับโครงการพัฒนาใหม่ ดังนั้น จึงได้มีการปรับเป้าหมายใหม่ โดยในอนาคตคาดการณ์ว่าความต้องการใช้ไฟฟ้าของประเทศไทยส่วนใหญ่จะมาจากก๊าซธรรมชาติในฐานะ “เชื้อเพลิงแห่งการเปลี่ยนผ่าน” ซึ่งทั่วทั้งภูมิภาคเอเซียนั้นเป็นที่เข้าใจและยอมรับเป็นอย่างดี แต่หากพิจารณาถึงความเร่งด่วนในการบรรลุเป้าหมายของความตกลงปารีสแล้ว การใช้พลังงานเชื้อเพลิงฟอสซิลเป็นเวลาอีกสองทศวรรษนั้นย่อมมีความเสี่ยงต่อเป้าหมายทางสภาพภูมิอากาศ

5) แหล่งเงินทุนสำหรับการเติบโตสีเขียว

นโยบายทางการเงินและเครื่องมือทางการเงิน เป็นกุญแจสำคัญในการส่งเสริมการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือการลงทุนสีเขียว เพราะสามารถช่วยให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น ลดความเสี่ยงในการลงทุน เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ และลดต้นทุนของเงินทุนที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือการลงทุนสีเขียวเพื่อนำมาเพิ่มศักยภาพการทำงาน

นโยบายส่งเสริมการเงินสีเขียวต้องมีมาตรการ “เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” ให้กับระบบการเงินของประเทศ โดยสนับสนุนให้สถาบันการเงินพิจารณาประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environment, Social, and Governance: ESG) รวมถึงติดตามและรายงานความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศในพอร์ตการลงทุนของพวกเขา นอกจากนี้การพัฒนาเครื่องมือทางการเงินที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ตราสารหนี้เพื่อสิ่งแวดล้อม หรือตราสารหนี้สีเขียว (Green bond) ถือเป็นสิ่งสำคัญเช่นกันเพื่อให้โครงการมีกระแสเงินทุนสำหรับโครงการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ การใช้เงินทุนสาธารณะไม่ว่าจะมาจากภาครัฐหรือผู้พัฒนาอื่น มีความสำคัญต่อการระดมการลงทุนภาคเอกชนจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ

บริบทของประเทศไทย

1) สานต่อความสำเร็จจากการส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพื่อพัฒนาแผนการเงินสีเขียว

ที่ผ่านมาประเทศไทยได้ส่งเสริมการดำเนินธุรกิจอย่างรับผิดชอบและความยั่งยืนในภาคการเงิน โดยมีผู้เกี่ยวข้องหลัก ทั้งคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) ธนาकार และนักลงทุน และพบว่ามีผลตอบรับที่ดี โดยมีบริษัทจดทะเบียนประมาณ 99% รายงานความยั่งยืนตามข้อกำหนดการเปิดเผยรายงานประจำปีในระดับที่หนึ่ง และบริษัทประมาณ 88 แห่งได้กล่าวถึง SDGs ในรายงาน ทำให้ในปี พ.ศ. 2562 มีบริษัทไทยจำนวน 20 แห่ง ได้รับการยอมรับว่ามีผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนและติดอยู่ในดัชนีความยั่งยืนดาวโจนส์ (Dow Jones Sustainability Index) และอีกหลายบริษัทได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้นำของอุตสาหกรรม ซึ่งประเทศไทยควรต่อยอดจากความสำเร็จดังกล่าวเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานให้ตรงเป้าหมายมากขึ้น ทั้งด้านการเงินที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและ SDGs และควรนำเกณฑ์ ESG ผสมรวมเข้ากับขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการ การประเมินลูกค้าและธุรกรรม และการประเมินความเสี่ยงของกลุ่มสินทรัพย์ รวมถึงจะมีการให้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ด้วยในอนาคต ซึ่งจะได้รับการสนับสนุนร่วมกับองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก

สำหรับการออกตราสารหนี้เพื่อสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยยังอยู่ในช่วงเริ่มต้น แต่ก็มีแนวโน้มเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในปี พ.ศ. 2562 มีการออกตราสารหนี้เพื่อสิ่งแวดล้อม ตราสารหนี้เพื่อความยั่งยืน และตราสารหนี้เพื่อสังคม รวมมูลค่ากว่า 1.25 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ล่าสุดรัฐบาลได้ออกตราสารหนี้เพื่อความยั่งยืนฉบับแรก

ของประเทศและของภูมิภาคอาเซียน มูลค่า 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับโครงการขนส่งสาธารณะและการบรรเทาผลกระทบจากโควิด-19 ทั้งนี้ ตลาดตราสารหนี้เพื่อสิ่งแวดล้อมยังมีศักยภาพที่จะเติบโตอย่างมาก เนื่องจากประเทศไทยมีโครงการพลังงานหมุนเวียนที่มีศักยภาพ (เช่น พลังงานลม และพลังงานแสงอาทิตย์) ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมสำหรับการออกตราสารหนี้เพื่อสิ่งแวดล้อม

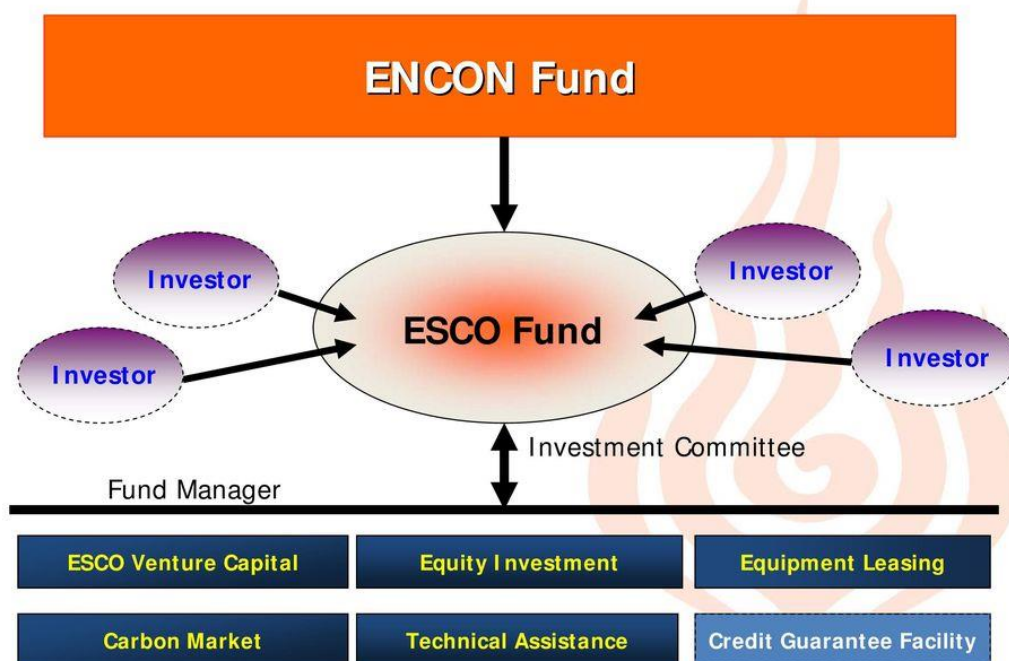
ที่มา : <https://www.romaniajournal.ro/wp-content/uploads/2021/11/ESG.jpg>

การขยายอุตสาหกรรมการเงินที่ยั่งยืนในประเทศไทยจะต้องมีนโยบายที่ชัดเจนและโปร่งใส โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คำจำกัดความว่า "เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม" หรือไม่ ซึ่งสามารถสร้างจากมาตรฐานสากลที่มีอยู่แล้ว โดยสามารถเรียนรู้จากแผนปฏิบัติการของสหภาพยุโรปด้านการเงินที่ยั่งยืน หรือจากระบบการเงินที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแห่งชาติของประเทศจีน ซึ่งทั้งสองแห่งมีการกำหนดระบบการจำแนกประเภทหรือจัดหมวดหมู่ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเงินที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หากกลับมาพิจารณาถึงระยะเริ่มต้นของอุตสาหกรรมการเงินที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย การกำหนดและพัฒนาระบบการจำแนกประเภทแบบเป็นขั้นตอนอย่างค่อยเป็นค่อยไปอาจช่วยส่งเสริมการออกตราสารหนี้ในระยะสั้นได้

2) การคลังสาธารณะช่วยกระตุ้นการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมผ่านโซลูชันการเงินแบบผสมผสาน

การคลังสาธารณะ (public finance) หรือการคลังภาครัฐ มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นการลงทุนสีเขียวในประเทศไทย โดยได้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน (ENCON Fund) เพื่อจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมและภาคธุรกิจสำหรับการลงทุนด้านการอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทน ซึ่งโครงการที่สำคัญ คือ โครงการส่งเสริมการลงทุนด้านอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทน (ESCO Fund) ที่ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 โดยให้ความช่วยเหลือด้านการลงทุนแก่ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพในการพัฒนาโครงการแต่ยังขาดปัจจัยการลงทุน โครงการจะส่งเสริมการลงทุน

ในหลายลักษณะ อาทิเช่น ร่วมลงทุนในโครงการ (Equity Investment), ร่วมลงทุนในบริษัทจัดการพลังงาน (ESCO Venture Capital), ร่วมลงทุนในการพัฒนาและซื้อขายคาร์บอนเครดิต (Carbon Market), การเช่าซื้ออุปกรณ์ (Equipment Leasing), การอำนวยเครดิตให้สินเชื่อ (Credit Guarantee Facility) และการให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิค (Technical Assistance) การสนับสนุนทางการเงินจากภาครัฐดังกล่าวได้ผลตอบรับเป็นอย่างดีจากผู้ประกอบการ นับเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการดำเนินการด้านการอนุรักษ์พลังงานและประสิทธิภาพการใช้พลังงานในประเทศไทย ทั้งยังช่วยธนาคารไทยในการพัฒนาสินเชื่อเพื่อสิ่งแวดล้อม (green lending) อีกด้วย

ที่มา : Department of Alternative Energy Development and Efficiency

<http://docplayer.net/9450324-Financing-energy-efficiency-and-renewable-energy-thailand-s-encon-fund.html>

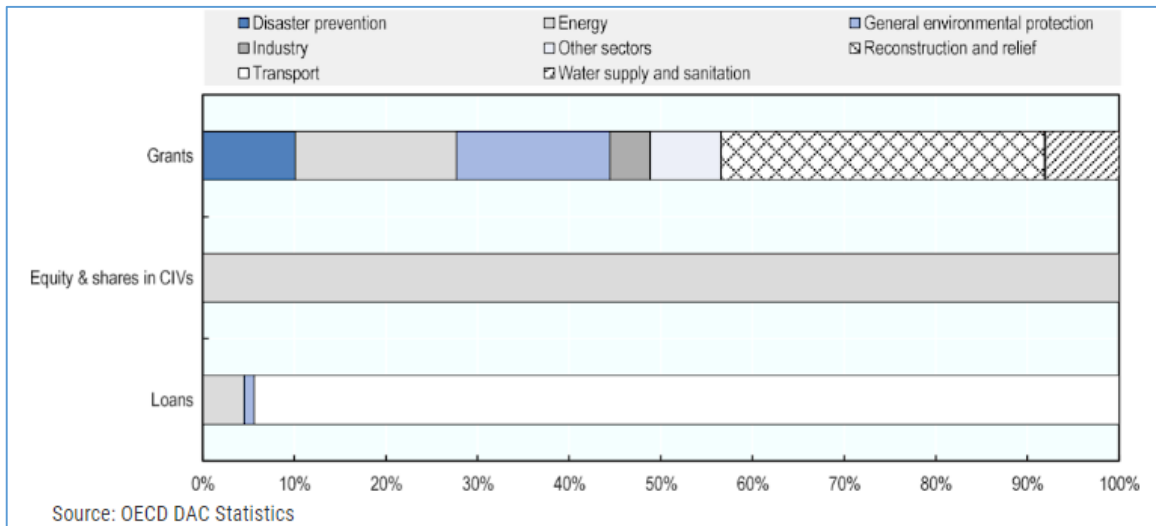
การส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนจากลมและแสงอาทิตย์ในประเทศไทยก็ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในการลงทุนเช่นเดียวกัน นอกเหนือจากสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนและกลไกด้านภาษีแล้ว การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการพัฒนาโครงการเชิงพาณิชย์ด้วยเงินทุนระยะยาวยังช่วยให้ตลาดสามารถเริ่มต้นขึ้นได้อีกด้วย จากกรณีวิเคราะห์บทบาทของกองทุนเทคโนโลยีสะอาด (Clean Technology Fund: CTF) ของธนาคารโลก สำหรับตลาดพลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานลมของไทย แสดงให้เห็นว่าการได้รับเงินทุนสนับสนุนด้านสภาพภูมิอากาศแม้เพียงเป็นจำนวนเล็กน้อยแต่สามารถแก้ไขปัญหาขอขาดได้ การจัดหาเงินทุนจาก CTF และธนาคารเพื่อการพัฒนาแบบพหุภาคี (Multilateral Development Banks: MDBs) ทำให้ธนาคารพาณิชย์สามารถเสนอสินเชื่ออายุยาวขึ้นได้ นี่เป็นสิ่งสำคัญเพราะในขณะที่ธนาคารพาณิชย์ระมัดระวังการให้กู้ยืมเกิน

ระยะเวลาของโครงการเงินอุดหนุนของรัฐบาล (มีระยะเวลา 10 ปี) ด้วยการผสมผสานการจัดการเงินทุน CTF แบบผ่อนปรนกับ MDB และการเงินของธนาคารพาณิชย์ ทำให้ธนาคารพาณิชย์สามารถจัดหาเงินทุนและปรับปรุงอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของโครงการได้ การจัดหาเงินทุน MDB ยังสามารถสนับสนุนนักพัฒนารายใหม่และรายย่อยที่ไม่มีประวัติกับธนาคารพาณิชย์ได้อีกทางหนึ่ง

3) การคลังสาธารณะด้านสภาพภูมิอากาศในประเทศและต่างประเทศสามารถช่วยลดช่องว่างทางนโยบายและขีดความสามารถได้

การคลังสาธารณะด้านสภาพภูมิอากาศเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญสำหรับการดำเนินงานด้านสภาพภูมิอากาศสำหรับประเทศไทยนั้นมาจากงบประมาณของรัฐบาลมากที่สุด รัฐบาลได้เสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ โดยการพัฒนาและนำร่องการใช้วิธีวิเคราะห์งบประมาณด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งจะช่วยให้รัฐบาลระบุการใช้จ่ายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบได้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การคลังสาธารณะด้านสภาพภูมิอากาศจากต่างประเทศมีบทบาทในประเทศไทยน้อยกว่าเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค เนื่องจากภายหลังที่ประเทศไทยได้รับการจัดสถานะเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง (Upper middle-income countries) ทำให้ผู้บริจาคจำนวนมากเปลี่ยนไปให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคและการสนับสนุนด้านนโยบายแทน

จากข้อมูลสถิติของ OECD ระหว่างปี พ.ศ. 2555 - 2560 (รูปที่ 4) ประเทศไทยได้รับเงินสนับสนุนสำหรับโครงการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศจำนวน 2.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเงินทุนส่วนใหญ่ (1.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) เป็นเงินกู้จากองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency: JICA) เพื่อขยายระบบรถไฟใต้ดินของกรุงเทพมหานคร และเงินสนับสนุนอีก 217 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค รวมทั้งการบรรเทาทุกข์และการฟื้นฟูหลังภัยพิบัติ ตัวอย่างเช่น การสนับสนุนของเยอรมนีในการพัฒนาและการดำเนินการตามนโยบายสภาพภูมิอากาศผ่านโครงการริเริ่มด้านสภาพภูมิอากาศระหว่างประเทศของเยอรมนี หรือการสนับสนุนจากออสเตรเลียในการพัฒนาบัญชีก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย จะเห็นได้ว่าจำนวนเงินทุนเพื่อการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศที่ประเทศไทยสามารถเข้าถึงได้นั้นยังคงมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้น การใช้จ่ายจากงบประมาณของภาครัฐในการลงทุนเพื่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรงและผ่านการส่งเสริมเฉพาะทาง สามารถช่วยสนับสนุนการเงินของภาคเอกชนสำหรับการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้มากขึ้น

รูปที่ 4 การเงินสนับสนุนการพัฒนาเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2560

(ที่มา: OECD DAC Statistics อ้างถึงใน OECD (2021), "Promoting investment for green growth", in OECD Investment Policy Reviews: Thailand, OECF Publishing, Paris. DOI: <http://doi.org/10.1787/6091762f-en>)

6) คำแนะนำเชิงนโยบายโดยองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD)

องค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ได้เสนอคำแนะนำเชิงนโยบายสำหรับประเทศไทย ในการส่งเสริมการเติบโตสีเขียว ดังนี้

คำแนะนำเชิงนโยบายในการดำเนินการระยะสั้น-ระยะกลาง

- 1) ต้องพิจารณาถึงการลดหรือยกเลิกการให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนสำหรับกิจกรรมที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การผลิตพลาสติกที่ไม่ย่อยสลายทางชีวภาพ หรือการผลิตไฟฟ้าจากเชื้อเพลิงฟอสซิล เนื่องจากการส่งเสริม ทั้งกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกันนั้น จะทำให้ลดประสิทธิภาพสูงสุดของความพยายามในการส่งเสริมการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การดำเนินงานที่เป็นไปได้ อาจเริ่มจากการจำแนกประเภทหรือจัดหมวดหมู่กิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสำหรับการปรับใช้ในการเงินที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- 2) ประเมินความเหมาะสมเพื่อจัดทำเครื่องมือทางการเงินแบบกำหนดเป้าหมายเพื่อระดมเงินทุนสำหรับการลงทุนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในภาคส่วนอื่นนอกเหนือจากภาคพลังงาน โดยประเทศไทยเคยประสบความสำเร็จในการใช้เงินทุนงบประมาณ “Energy Efficiency Revolving Fund” เพื่อส่งเสริมให้ธนาคารท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการให้สินเชื่อเพื่อสิ่งแวดล้อมด้านพลังงาน ดังนั้น จึงควรนำแนวทางดังกล่าวมาต่อยอดเพื่อส่งเสริมการให้สินเชื่อเพื่อสิ่งแวดล้อมด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม ทั้งโครงการขยะ น้ำเสีย และการขนส่ง

□ คำแนะนำเชิงนโยบายในการดำเนินการระยะยาว

- 1) สร้างระบบกฎหมายสำหรับการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) เพื่อผนวกประเด็นทางสิ่งแวดล้อมเข้ากับประเด็นด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นระบบในการวางแผนระดับนโยบายและการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับภาคส่วนต่าง ๆ หรือประเด็นทางภูมิศาสตร์ ซึ่งสามารถช่วยหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นกับชุมชนท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้องอื่นในระหว่างขั้นตอนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการอีกด้วย โดยยึดหลักการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมตามมาตรฐานสากล เช่น OECD Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct
- 2) พิจารณาการใช้เครื่องมือด้านต้นทุน/ราคา เช่น ภาษีสิ่งแวดล้อมหรือภาษีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างต้นทุน/ราคาให้กับมลพิษที่เกิดขึ้นและเพิ่มแรงจูงใจให้กับความพยายามในการเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวถือเป็นกุญแจสำคัญในส่งเสริมนโยบายการเติบโตสีเขียวของทั่วโลก และช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ผลิตและผู้บริโภคไปสู่กิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ประเทศไทยควรพยายามพัฒนาเครื่องมือด้านราคาอื่น ๆ ต่อไป โดยการขยายผลโครงการนำร่องล่าสุดเพื่อสร้างระบบซื้อขายการปล่อยมลพิษ
- 3) พัฒนาแผนการดำเนินงานสำหรับระบบการเงินของประเทศเพื่อสนับสนุนการเติบโตสีเขียว รวมทั้งเพิ่มการติดตามและการเปิดเผยความเสี่ยงและผลกระทบของการพัฒนาขององค์กรอย่างยั่งยืน ซึ่งคือการรายงาน ESG หรือ Environment, Social, และ Governance รวมทั้งสร้างแผนการดำเนินงานใหม่เพื่อสร้างตลาดทุนที่ยั่งยืนผ่านการสร้างกรอบการทำงานร่วมกันในคณะทำงานด้านการเงินที่ยั่งยืน โดยรวมภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาคการเงิน ภาคประกันภัย และบริษัทจดทะเบียน มาช่วยส่งเสริมการดำเนินงานตามเป้าหมายด้านการเงินที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ให้มากขึ้น นอกจากนี้ การจำแนกประเภทและมาตรฐานของประเทศด้านตราสารหนี้เพื่อสิ่งแวดล้อมที่อิงตาม ASEAN Green Bond Framework ต้องมีความโปร่งใสมากขึ้นทั้งสำหรับผู้ออกตราสารหนี้และนักลงทุน โดยสามารถเรียนรู้ได้จากแผนปฏิบัติการของสหภาพยุโรปว่าด้วยการเงินที่ยั่งยืน (EU Action Plan on Sustainable Finance) ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับแผนการดำเนินงานครอบคลุมการจำแนกประเภท การติดตามผลิตภัณฑ์ทางการเงิน และมาตรการเพิ่มความโปร่งใสในการรายงาน หรืออาจศึกษาจากแนวทางของจีนในการจัดตั้งระบบการเงินสีเขียวแห่งชาติ เกี่ยวกับการจัดประเภทกิจกรรมที่มีสิทธิ์ได้รับการสนับสนุนและการรายงานความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงเครื่องมือของ OECD สำหรับการดำเนินธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมในภาคการเงินสามารถที่จะเป็นประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้เช่นกัน

บรรณานุกรม

IEA (2563), Putting a price on carbon – an efficient way for Thailand to meet its bold emission target

<https://www.iea.org/articles/putting-a-price-on-carbon-an-efficient-way-for-thailand-to-meet-its-bold-emission-target>

OECD (2564), "Promoting investment for green growth", in OECD Investment Policy Reviews: Thailand, OECF Publishing, Paris. DOI:

<http://doi.org/10.1787/6091762f-en>

ThaiBMA (2565), List of Green Bond in Thailand by Thai Bond Market Association

<https://www.thaibma.or.th/EN/BondInfo/ESG.aspx>

Thailand's Intended Nationally Determined Contribution: INDC (2563)

<https://www4.unfccc.int/sites/ndcstaging/PublishedDocuments/Thailand%20First/Thailand%20Updated%20NDC.pdf>

กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (2556), E for E กับการบริหารโครงการด้านอนุรักษ์พลังงานและพลังงานทดแทนภายใต้ ESCO FUND.

http://www.efe.or.th/datacenter/ckupload/files/ESCO%20Fund%20Book_All_8-8-56_upload_4.pdf

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2558), การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในการประชุมประจำปี 2558 ของ สศช. เรื่อง ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)

https://www.nesdc.go.th/download/document/PPT_Group6.pdf

Thailand's Intended Nationally Determined Contribution: INDC (2563)

<https://www4.unfccc.int/sites/ndcstaging/PublishedDocuments/Thailand%20First/Thailand%20Updated%20NDC.pdf>